

Стойно СПАСОВ (Пловдив, България)

НАЙ-РАЗПРОСТРАНЕНИТЕ ФАМИЛНИ ИМЕНА В ПОЛША. СТАТИСТИЧЕСКИ И ЛИНГВИСТИЧНИ НАБЛЮДЕНИЯ

Abstract: The article presents the hundred most common surnames in the modern Polish anthroponymicon. The onyms are subjected to statistical, word-formational and semantical analysis. The basic data on frequency and distribution is based on annual statistical analysis of the system of family names in contemporary Poland.

Keywords: Polish surnames, Polish anthroponimical system

Всеки народ има характерна система от антропоними, по която се различава от други народи. В съвременния свят, отличаващ се с много силни глобализационни процеси, едни от първите думи, които чуваме, когато се сблъскваме с други езици и култури, са именно личните и фамилните имена. На тази база възникват редица стереотипи, свързани с антропонимните системи на народите, които можем да наречем ономастични стереотипи. По времето на Втората световна война например руснаците наричали немските войници „Фриц“, а немските наричали руските – „Иван“, (срв. Манчак 1976: 65). За поляците немците и чехите са съответно „*Szwab*“ и „*Pepiczek*“. Съществува и стереотипната представа, че типичното и най-разпространено в Полша фамилно име е *Kowalski*. С дигитализирането на списъците на гражданска регистрация за съвременния ономаст не представлява трудност да провери доколко съответният стереотип почива на реални факти.

Целта на настоящата разработка е да представи стоте най-разпространени фамилни имена според актуалното състояние на полската фамилноименна система, подлагайки ги на статистичен (честотен) и лингвистичен (етимологичен, словообразователен и семан-

тичен) анализ. Емпиричният материал се базира на статистическите анализи върху полската антропонимна система, публикувани на електронния информационен портал на полското Министерство на вътрешните работи (*Ministerstwo Spraw Wewnętrznych*)¹, които отразяват състоянието на фамилноименната система от 31.12.2013 г. Обяснения и мотивация на фактите от една или друга съвременна характеристика се търсят в резултатите от изследванията върху специфичния исторически развой на системата от фамилни антропоними и полското общество, както и в ономастичните лексикографски справочници („*Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*”, Краков, 1991–1994 г. и „*Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*”, Краков, 1999–2001 г.).

Представяме пълния списък от стоте фамилни имена с най-голяма фреквенция, като след всяка фамилноименна единица е посочен броят на нейните носители:

1.	Nowak 136, 769	17.	Krawczyk 40, 194
2.	Kowalski 87, 826	18.	Kaczmarek 39, 082
3.	Wiśniewski 68, 880	19.	Piotrowski 38, 376
4.	Wójcik 62, 376	20.	Grabowski 36, 496
5.	Kowalczyk 61, 238	21.	Zajac 35, 017
6.	Kamiński 59,295	22.	Pawłowski 34, 784
7.	Lewandowski 58, 036	23.	Michalski 34, 277
8.	Dąbrowski 57, 325	24.	Król 33, 966
9.	Zieliński 57, 081	25.	Nowakowski 33, 063
10.	Szymański 55, 884	26.	Wieczorek 31, 976
11.	Woźniak 55, 815	27.	Wróbel 31, 821
12.	Kozłowski 47, 674	28.	Jabłoński 31, 352
13.	Jankowski 43, 021	29.	Dudek 31, 236
14.	Mazur 42, 074	30.	Adamczyk 31, 174
15.	Wojciechowski 41, 475	31.	Majewski 30, 726
16.	Kwiatkowski 41, 354	32.	Nowicki 30, 193

¹ Данните са публикувани на адрес: <https://www.msw.gov.pl/pl/sprawy-obywatelskie/ewidencja-ludnosci-dowo/statystyki-imion-i-nazw>.

33. Olszewski 29, 959
34. Stępień 29, 744
35. Jworski 29, 537
36. Malinowski 29, 454
37. Pawlak 28, 762
38. Górski 28, 088
39. Witkowski 27, 839
40. Walczak 27, 817
41. Sikora 27, 708
42. Rutkowski 27, 294
43. Baran 27, 089
44. Michalak 26, 795
45. Szewczyk 26, 574
46. Ostrowski 26, 035
47. Tomaszewski 24, 983
48. Pietrzak 24, 621
49. Duda 24, 577
50. Zalewski 24, 422
51. Wróblewski 24, 151
52. Jasiński 23, 941
53. Marciniak 23, 923
54. Bąk 23, 671
55. Sadowski 23, 574
56. Zawadzki 23, 538
57. Jakubowski 23, 406
58. Wilk 22, 384
59. Włodarczyk 22, 290
60. Chmielewski 22, 272
61. Borkowski 21, 809
62. Sokołowski 21, 318
63. Szczepański 21, 214
64. Sawicki 21, 148
65. Lis 20, 960
66. Kucharski 20, 780
67. Mazurek 20, 209
68. Kubiak 20, 170
69. Wysocki 20, 041
70. Kalinowski 20, 034
71. Czarnecki 19, 996
72. Maciejewski 19, 990
73. Kołodziej 19, 244
74. Urbański 19, 126
75. Kaźmierczak 19, 038
76. Sobczak 18, 207
77. Konieczny 17, 957
78. Głowacki 17, 634
79. Zakrzewski 17, 503
80. Krupa 17, 467
81. Wasilewski 17, 426
82. Krajewski 17, 356
83. Adamski 17, 283
84. Sikorski 17, 186
85. Mróz 17, 045
86. Gajewski 17, 022
87. Laskowski 17, 002
88. Ziółkowski 16, 977
89. Szulc 16, 969
90. Makowski 16, 833
91. Baranowski 16, 668
92. Czerwiński 16, 651
93. Szymczak 16, 601
94. Brzeziński 16, 562
95. Przybylski 16, 529
96. Kaczmarczyk 16, 513
97. Cieślak 16, 396
98. Błaszczyk 16, 366
99. Borowski 16, 351
100. Andrzejewski 16, 344

Общият брой фамилни антропоними, отразени в „*Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*”, възлиза на 401 696 единици. Най-разпространените сто фамилни имена, посочени в списъка по-горе, заемат 0,025 % от цялото множество. Отчитайки съвременното демографско състояние на полския народ², можем да отбележим, че около 7,7 % от населението на Полша носи едно от фамилните имена, съдържащи се в списъка. Съществени разлики откриваме, когато сравним настоящите данни с данните, представени в провежданите по-рано изследвания (срвн. Сковронек 1996: 292). Нека за пример послужат първите пет фамилни имена с най-висока честотност:

Данни от 1996 г.

- 1) Nowak 220, 217
- 2) Kowalski 131, 940
- 3) Wiśniewski 104, 418
- 4) Dąbrowski 92, 945
- 5) Lewandowski 89, 366

Данни от 31.12.2013 г.

- 1) Nowak 136, 769
- 2) Kowalski 87, 826
- 3) Wiśniewski 68, 880
- 4) Wójcik 62, 376
- 5) Kowalczyk 61, 238

Както се вижда, в челната петица през 2013 г. своето място намираат антропонимите *Wójcik* и *Kowalczyk*, заемайки позициите 4 и 5, докато в класацията от 1996 г. стоят съответно на шесто и осмо място. Тоест, от първите пет най-разпространени фамилни имена през 2013 г. са отпаднали *Dąbrowski* и *Lewandowski*, които днес заемат съответно осма и седма позиция. Едновременно с това от съвременния списък са изпаднали антропонимите *Domański*, *Nowacki*, *Chojnacki* и *Ciesielski*, заемащи в списъка от 1991 г. съответно позициите 95, 96, 99 и 100. Трябва да се отбележи тенденцията на спад във фреквенцията на фамилните антропоними в Полша за последните 20 години. Тя може да се обясни с промените и процесите, провели се в структурата и числеността на полското население за споменатия

---

² Вземаме предвид информацията за състоянието и структурата за населението на Полша, публикувана на интернет страницата на информационния портал на *Główny Urząd Statystyczny* (<http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/>). По данни от 31.12.2011 г. общият брой на населението в Полша възлиза на 38, 5 млн.

период³. Тези факти още един път доказват пряката зависимост на антропонимните системи от редица екстралингвистични фактори, едни от които са демографският развой и миграционните процеси в обществото.

Полските фамилни имена с най-голяма честотност могат да се разделят в две големи групи според своя произход: 1) *деапелативни*, т.е. образувани от съществителни нарицателни, 2) *депроприални*, т.е. образувани от други собствени имена (преномени или ойконими). От словообразователно гледище въпросните фамилни имена се разделят също в две подгрупи: 1) *безсуфиксални*, 2) *с допълнителна афиксация*.

Към **първия** общ клас на деапелативните безсуфиксални фамилни имена спадат антропоними, които по своята морфологична структура не се различават от мотивиращите ги апелативи, т. е. при преминаването си в онимния пласт на езика не са получили допълнителен антропонимен формант. Те отразяват един от основните начини за образуване на фамилни имена в полския антропонимикон – конверсията (представяме ги в низходящ ред на честотността, като посочваме и най-ранната година на фиксиране):

ФАМИЛНО ИМЕ	МОТИВАЦИЯ	ГОДИНА НА ФИКСИРАНЕ	ЧЕСТОТНОСТ от 31.12.2013 г.
Zajac	1. от <i>zajac</i> ‘заек’, още <i>zajc</i> ‘заек’ от диал. <i>zajk</i> ‘заек’;	1313	35,017
Król	1. от <i>król</i> ‘крал’;	1369	33,966
Wróbel	1. от <i>wróbel</i> ‘врабче’ от стпол. <i>wróbl</i> ‘врабче’;	1424	31,821
Dudek	1. от <i>dudek</i> ‘папуняк’;	1384	31,236
Sikora	1. от <i>sikora</i> ‘синигер’;	1389	27,708
Baran	1. от <i>baran</i> ‘овен’;	1224	27,089
Duda	1. от <i>duda</i> , днес <i>dudy</i>	1392	24,577

³ Подробни данни за демографския развой в Полша (за периода от 1990 г. до 2013 г.) са публикувани в информационния портал на *Główny Urząd Statystyczny* (http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_podst_inf_o_rozwoju_dem_pl_do_2013.pdf).

Bąk	1. от <i>bąk</i> ‘конска муха’;	1166	23,671
Wilk	1. от <i>wilk</i> ‘вълк’;	XII в.	22,384
Lis	1. от <i>lis</i> ‘лисица’;	1253	20,960
Kołodziej	1. от <i>kołodziej</i> ‘занаятчия, който изработва каруци или части за тях’;	1330	19,244
Konieczny	1. от прил. <i>konieczny</i> ‘необходим; краен, последен; който живее на края’;	1408	17,957
Krupa	1. от <i>krupa, krupy</i> ‘каша от ечемик; грис, булгур’;	1204	17,467
Mróz	1. от <i>mróz</i> ‘мраз’, срвн. <i>mrozić</i> ‘замразявам’;	1533	17,045
Szulc	1. от нем. апел. <i>Schulze</i> ‘кмет, пълномощник’;	1619	16,969

В отделна група можем да обособим фамилените имена *Bąk*, *Mróz* и *Szulc*, тъй като при тях е възможна двойна мотивация, срвн.: **Bąk**: 1. от *bąk* ‘конска муха’; 2. от осн. *bąk-*, *bącz-*, срвн. *bąkać* ‘издавам неясни звуци’, *bęczeć* ‘блея; рева; пея фалшиво’; **Mróz**: 1. от *mróz* ‘мраз’; 2. от стпол. и диал. личноименни варианти от типа *Jamroz* (от *Ambroży* < от лат. *Ambrosius*, а то от гръц. *Ambrósios* < от прил. *ambrósios* ‘безсмъртен’); **Szulc**: 1. от нем. апел. *Schulze* ‘кмет, пълномощник’; 2. от нем. СИ *Schultz, Schulz* със същия произход и значение.

Към групата на деапелативните фамиленни антропоними с допълнителна афиксация влизат тези, които по своята морфологична структура се различават от мотивиращите ги апелативи, т.е. при преминаването си в онимния пласт на езика при процеса на онимизацията те получават допълнителен антропонимен формант. Той се разглежда като формален маркер на проприалността. От словообразователна гледна точка те отразяват втория от начините за образуване на фамиленни имена в полския антропонимикон – суфиксацията, срвн.:

ФАМИЛНО ИМЕ	МОТИВАЦИЯ	ГОДИНА НА ФИКСИРАНЕ	ЧЕСТОТНОСТ от 31.12.2013 г.
Nowak	1. от <i>nowy</i> ‘нов’, 2. от <i>nowak</i> ‘нов човек; пришълец’	1335	136,769
Wójcik	1. или от апел. <i>wójt</i> ‘кмет’;	1391	62,376
Kowalczyk	1. от <i>kowal</i> ‘ковач’; 2. от <i>kowalczyk</i> ‘чирак на ковач’;	1427	61,238
Woźniak	1. от <i>woźny</i> ‘истор. нисш съдебен служител, който отговарял за обявяването на присъдите, връчването на призовки и екзекуцията на имоти’;	1754	55,815
Krawczyk	1. от осн. <i>kraw-</i> , срвн. <i>krawać</i> ‘орязвам, срязвам, отсичам’, <i>krawiec</i> ‘шивач’; 2. срвн. също <i>krawczyk</i> ‘калфа на шивач’ (SPXVI);	1562	40,194
Kaczmarek	1. от <i>karczmarz</i> ‘кръчма; страноприемница, хан’;	1596	39,082
Wieczorek	1. от <i>wieczór</i> ‘вечер’;	1435	31,976
Stępień	1. от стпол. <i>stępa</i> ‘стъпа, хаван; мечи капан’, 2. или от глаг. <i>stąpać</i> ‘крача, вървя’;		29,744
Szewczyk	1. от <i>szewc</i> ‘обущар’, от стпол. <i>szwiec</i> , 2. или от <i>szewczyk</i> ‘обущар- ски чирак’;	1433	26,574
Włodarczyk	1. от <i>włodarz</i> ‘владетел, управник’;	1527	22,29
Kaczmarczyk	1. от <i>karczma</i> ‘кръчма; страноприемница, хан’;	1588	16,513
Cieślak	1. от <i>cieśla</i> ‘дърводелец’;	1646	16,396

Както се вижда, антропонимите, съставляващи тази група, могат да се тълкуват по двояк начин. За някои от тях може да се твърди, че са образувани чрез антропонимна суфиксация при преминаването си в онимния пласт на езика, срвн.:

- Woźni-ak < пол. *woźny* ‘истор. нисш съдебен служител’, Kaczmar-ek < пол. *karczmarz* ‘кръчмар’, Kaczmar-cz-uk < пол. *karczmarz* ‘кръчмар’, Cieśl-ak < пол. *cieśla* ‘дърводелец’, Wieczor-ek < пол. *wieczór* ‘вечер’, Włodar-cz-uk < пол. *włodarz* ‘владетел’, Now-ak-owski < пол. *now(y)ak* ‘нов; пришълец’.

Голяма част от антропонимните единици могат да се разтълкуват като образувани от съответните прозводни апелативи, преминали по-късно в онимния пласт на езика чрез конверсия. Те също могат да бъдат обособени в самостоятелна група. Срвн. например:

- Nowak: 1. *Now-ak* < пол. *nowy* ‘нов’, 2. *Nowak* < пол. *nowak* ‘нов човек; пришълец’, Kowalczyk: 1. *Kowal-cz-uk* < пол. *kowal* ‘ковач’, 2. *Kowalczyk* < пол. *kowalczyk* ‘чирак на ковач’, Szewczyk: 1. *Szew-cz-uk* < пол. *szewc* ‘обущар’, 2. *Szewczyk* < пол. *szewczyk* ‘чирак на обущар’.

Суфиксите, с които са образувани по-голямата част от въпросните антропоними в тази група, са с първично деминутивно-експресивно значение. В структурата на фамилните имена обаче тази функция отстъпва на заден план. Полските изследователи (срвн. Сковронек 2001: 140–142, Римут 1999: 28, Бубак 1986: 68–89) са на мнение, че суфиксите с *-k-* в състава си са започнали да изпълняват и релативни (патронимни) функции. Както отбелязва К. Римут, след XVI в. вътрешната форма на антропонимите от типа пол. *Stanik* се е осъзнавала като ‘младия *Stanik*’ или ‘сина на *Stan*’. Суфиксът *-ak* (*-ak*) участва в състава на три фамилни антропонима от ексцерпирания материал (*Nowak*, *Woźniak*, *Cieślak*), неговите патронимни функции се разпространяват след XV–XVI в. Формантът *-ek* участва в структурата на две от фамилни имена (*Kaczmarek*, *Wieczorek*) и заедно с антропонимния формант *-ak* (*-ak*) образува един от основните и най-разпространени структурни модели сред съвременните фамилни имена (Сковронек 2001: 140). С *-ik* фамилноименната единица е една (*Wójcik*), докато разширеният му вариант *-czyk* сред най-честотните сто фамилни имена е по-разпространен (*Kowalczyk*, *Krawczyk*, *Szewczyk*, *Włodarczyk*, *Kaczmarczyk*). Суфиксът се обособява като

самостоятелен през XV в. и освен деминутивно, изразява и релативните значения „баща – син“, „учител – ученик“, „майстор – чирак“ (Сковронек 2001: 142). Антропонимните форманти -‘ес (палатален вариант на -en) и -owski (разширен вариант на -ski) образуват по една фамилноименна единица (*Stepień, Nowakowski*). Присъствието на морфемата -(ow)sk(i) може да се обясни с нейните полиаспектни функции сред антропонимите – с нея се образуват детопонимични, деапелативни и патронимни фамилни имена, а също така може да изпълнява и чисто структурни функции. Днес формантът е сред най-разпространените (Сковронек 2001: 154–155).

От семантична гледна точка изходните основи, послужили за образуването на деапелативните фамилни имена, принадлежат към различни семантични полета, които отразяват материалния, духовния и обществения живот на полския народ през вековете:

- длъжности и обществени функции, напр.: *Wójcik, Szulc, Woźmiak, Włodarczyk, Król*;

- професии и занаяти, напр.: *Kowalczyk, Krawczyk, Szewczyk, Cieślak, Kołodziej*;

- жива и нежива природа, напр.: *Zajac, Wilk, Sikora, Baran, Bąk, Lis, Mróz, Wieczorek*;

- материална и духовна култура, напр.: *Duda, Krupa, Stepień*;

Трябва да се отбележи, че деапелативните фамилни имена са характерни за историческия полски антропонимикон. Както отбелязва проф. К. Сковронек, много от разпространените през Средновековието апелативни антропоними днес се намират и в списъка на най-разпространените фамилни имена (Сковронек 1996: 294). Представяме ги според честотността им в низходящ ред:

X–XV в.⁴ Честотност	Състояние от 31.12.2013 г. Честотност
Baran 90	Zajac 35,017
Wilk 40	Wróbel 31,821
Lis 29	Dudek 31,236
Wróbel 25	Sikora 27,708

⁴ Данните са екскерпирани от Чешликова 1991: 219.

Bąk 16	Baran 27,089
Sikora 21	Bąk 23,671
Mróz 20	Wilk 22,384
Zajac 16	Lis 20,96
Dudek 10	Mróz 17,045

Фамилните имена *Walczak*, *Mazur* и *Mazurek* обособяваме в групата на антропонимите с многозначна или неясна етимология, срвн. Walczak < 1. ЛИ Wal(ter)+czak, 2. ЛИ Wal(enty)+czak, 3. глагл. пол. walić ‘развалям, разрушавам, руша, бия’; Mazur < 1. пол. Mazur ‘човек от Мазовше’, 2. mazur ‘простак’; Mazurek < 1. Mazurek, дем. от Mazur’, 2. mazurek ‘дем. от mazur ‘простак’;

Както се изтъкна по-горе, **втория** общ клас образуват депроприалните фамилни имена. В самостоятелна група се отделят фамилните антропоними, образувани от лични имена. По своята словообразователна структура те са производни, т. е. образувани са с помощта на различни антропонимни форманти (в случая *-ak/-‘ak/-czak, -czyk*). Все пак не може да се отговори еднозначно на въпроса дали добавянето на антропонимен суфикс е настъпило на преноменно или фамилноименно равнище, т. е. дали в конкретния случай става дума за образуване на конкретния фамилен антропоним чрез суфиксация, или имаме случай на вътрешносистемна онимизация (преминаване съответния произведен или непроизведен антропоним от подкласа на личните имена в подкласа на фамилните имена), срв. (представяме ги в низходящ ред на честотността):

ФАМИЛНО ИМЕ	МОТИВАЦИЯ	ГОДИНА НА ФИКСИРАНЕ	ЧЕСТОТНОСТ от 31.12.2013 г.
Adamczyk	1. от библейското име <i>Adam</i> . Името е с несигурна етимология, може от шумер. <i>ada-mu</i> ‘мой баща’;	1583	31,174
Pawlak	1. от ЛИ <i>Paweł</i> , срещащо се в Полша от XII в. и е с лат. произход, от <i>Paulus</i> ‘мальк’;	1640	28,762

Michalak	1. от ЛИ <i>Michał</i> . Името е библейско и е с евр. произход, от <i>mikha'el</i> 'който е като Бог', в Полша се среща от XII в.	1683	26,795
Marciniak	1. от ЛИ <i>Marcin</i> . Името е с лат. произход от <i>Martinus</i> с първично значение 'принадлежащ на бог Марс'. В Полша се среща от XIII в.	1713	23,923
Pietrzak	1. от ЛИ <i>Piotr</i> . Името е с гръцки произход, от <i>petros</i> 'камък, скала'. В Полша се среща от XII в.	1639	24,621
Kubiak	1. от ЛИ <i>Jakub</i> . Името се среща в Полша от XII в. и е с евр. произход, от <i>Jaaqob</i> 'нека Бог да пази'.		20,17
Kaźmierczak	1. от ЛИ <i>Kazimierz</i> < от <i>kazić</i> 'развалям' + <i>mir</i> 'мир');	1720	19,038
Sobczak	1. от СЛОЖЛИ <i>Sobiestaw</i> , от мест <i>sobie</i> + <i>staw</i> ;	1666	18,207
Szymczak	1. от ЛИ <i>Szymon</i> . Името е с еврейски произход и е имало две форми: <i>Shime'on</i> , <i>Shim'on</i> , с първично значение 'Бог ме чу'. В Полша името се среща от XII в.;	1486	16,601
Błaszczyk	1. от ЛИ на <i>Bła-</i> от типа <i>Błażej</i> (срв. лат. <i>blaesus</i> 'съскащ, говорещ неясно'). Името се среща в Полша от XIII в.;	1607	16,366

По тази причина не може да се отговори с точност и на въпроса кои са случаите на хипокористична деривация (с последваща вътрешно-системна онимизация), срвн.: Błaszczyk < 1. Bła(żej)-sz-ek+yk, 2. Błaszczyk < Błaszczyk. За такива могат да се приемат: Szymczak <

Szym(on)-ek+ak, Sobczak < Sob(iesław)-ek+ak, Kaźmierczak < Kaz(i)mier-ek+ak, Kubiak < (Ja)kub+’ak. Възможно е останалите да се разтълкуват като образувани с прости (-ak/’-ak) и сложни суфикси (-czyk) от съответните преномени на фамилноименно равнище, срвн. напр.: Adameczyk < Adam+czyk, Pawlak < Paweł+’ak, Marciniak < Marcin+’ak и т. н. С оглед на характера на суфиксите те могат да се разгледат и като патронимни формации. Прави впечатление и фактът, че по своя произход повечето от депроприалните фамилни имена са образувани от чужди лични имена, докато образуваните от славянски преномени са две. Една от възможните причини за това явление е историческият развой на личноименната система, когато след Трентския църковен събор (1545 г.) Римокатолическата църква налага задължителното използване на християнски имена.

Във **втория** подклас депроприални фамилни имена най-голям дял заемат деойконимичните фамилни имена, срвн. (представяме ги в низходящ ред с оглед на тяхната честотност):

ФАМИЛНО ИМЕ	МОТИВАЦИЯ	ГОДИНА НА ФИКСИРАНЕ	ЧЕСТОТНОСТ от 31.12.2013 г.
Kowalski	1. от ТОП от типа <i>Kowale, Kowalskie</i> (често срещано), 2. от апел. <i>kowal</i> ‘ковач’, срв. с прил. <i>kowalski</i> (KR);		87,826
Wiśniewski	1. от ТОП от типа <i>Wiśniewo, Wisniowa, Wiszniowa</i> (често срещано);	1471	68,880
Kamiński	1. от ТОП от типа <i>Kamień, Kamienna, Kamieńsko</i> (често срещани) (KR);	1398	59,295
Lewandowski	1. или от ТОП <i>Lewandów</i> , 2. от <i>lawenda</i> ‘лавандула’;	1688	58,036
Dąbrowski	1. от ТОП <i>Dąb, Dąbie, Dęby</i> (често срещано) (KR);	1386	57,325

Zieliński	1. от ТОП от типа <i>Zieleń, Zieleniec</i> (съществуват няколко населени места);	1424	57,081
Kozłowski	1. от ТОП от типа <i>Kozłów, Kozłowo</i> (често срещано) (KR);	1386	47,674
Jankowski	1. от ТОП от типа <i>Jankowo, Jankowice, Jankówki</i> (често срещано);	1388	43,021
Wojciechowski	1. от ТОП от типа <i>Wojciechowice, Wojciechów</i> (има няколко населени места);	1389	41,475
Kwiatkowski	1. от ТОП от типа <i>Kwiatkowie, Kwiatków, Kwiatki</i> (има няколко села) (KR);	1386	41,354
Piotrowski	1. от ТОП от типа <i>Piotrowice, Piotrów</i> , 2. или от ЛИ <i>Piotr</i> (от гръц. <i>petros</i> ‘камък, скала’);	1339	38,376
Grabowski	1. от ТОП <i>Grabów, Grabowa, Grabówka</i> (често срещани);	1387	36,496
Pawłowski	1. от ТОП от типа <i>Pawłowice, Pawłów</i> (има няколко села);	1393	34,784
Michalski	1. от ТОП от типа <i>Michałowice, Michałów</i> (често срещано);	XV в.	34,277
Nowakowski	1. от ТОП <i>Nowakowo</i> ;	1642	33,063
Jabłoński	1. от ТОП от типа <i>Jabłonna, Jabłonie</i> (съществуват няколко населени места);	1400	31,352
Majewski	1. от ТОП от типа <i>Majewo</i> (съществуват няколко населени места), 2. или от <i>maj</i> ‘май’;	1759	30,726
Nowicki	1. от ТОП от типа <i>Nowica</i> (Източни покрайнини), 2. или от прил. <i>nowy</i> ‘нов’;	1445	30,193
Olszewski	1. от ТОП <i>Olszewek</i> ;		29,959
Jaworski	1. от ТОП <i>Jawor, Jaworze</i> (често срещано);	1386	29,537

Malinowski	1. от ТОП от типа <i>Malinów</i> (често срещано), <i>Malinówka</i> (общ. <i>Naczków</i>);	1442	29,454
Górski	1. от ТОП от типа <i>Góra, Górka, Górsko</i> ;	1368	28,088
Witkowski	1. от ТОП от типа <i>Witkowice, Witków</i> (има няколко населени места);	1387	27,839
Rutkowski	1. от ТОП от типа <i>Rutki</i> (често срещано), <i>Rutkowice</i> (съществуват няколко населени места);	1462	27,294
Ostrowski	1. от ТОП от типа <i>Ostrów, Ostrowo, Ostrowsko</i> (често срещано);	1389	26,035
Tomaszewski	1. от ТОП от типа <i>Tomaszewo, Tomasze</i> (многобройни),	1459	24,983
Zalewski	1. от ТОП от типа <i>Zalew</i> (общ. <i>Lutomiersk</i>);		24,422
Wróblewski	1. от ТОП от типа <i>Wróblewo, Wróblowice</i> (има няколко населени места);	1394	24,151
Jasiński	1. от ТОП от типа <i>Jasień, Jasienie, Jasieniec, Jasiona, Jasienica</i> ;	1392	23,941
Sadowski	1. от ТОП от типа <i>Sadowo, Sadowie, Sady, Szadów, Szady</i> ;	1390	23,574
Zawadzki	1. от <i>zawada</i> ‘препятствие’, 2. или от ТОП <i>Zawada</i> (многобройни);	1382	23,538
Jakubowski	1. от ТОП от типа <i>Jakubów, Jakubowo, Jakuby, Jakubówka</i> (често срещани);	1393	23,406
Chmielewski	1. от ТОП <i>Chmielewo, Chmielów</i> (често срещано) (KR);	1415	22,272
Borkowski	1. от ТОП от типа <i>Borków, Borkowice, Borki</i> (KR);	1402	21,809
Sokołowski	1. от ТОП от типа <i>Sokołów, Sokołowice</i> (често срещано);	1392	21,318

Szczepański	1. от ТОП от типа <i>Szczepanów, Szczepanowice</i> (често срещано);	1607 1569	21,214 21,148
Sawicki	1. от ТОП от типа <i>Sawice</i> (общ. Репки);		
Kucharski	1. от ТОП от типа <i>Kucharzewo</i> (Източни покрайнини);	1395	20,78
Wysocki	1. от ТОП <i>Wysocka</i> (често срещано);	1399	20,041
Kalinowski	1. от ТОП <i>Kalinów, Kalinowo</i> (често срещано);	1400	20,034
Czarnecki	1. от ТОП <i>Czarnca</i> (общ. Włoszczowa), <i>Czarna, Czarne</i> (няколко села) (KR);	1468	19,996
Maciejewski	1. от ТОП <i>Maciejów, Maciejewice</i> (същ. няколко населени места), 2. или от ЛИ <i>Maciej</i> (от евр. <i>Mattijjah</i> ‘дар на Яхве’);	1422	19,99
Urbański	1.от ТОП <i>Urbanice</i> (общ. Wieluń);	1634	19,126
Głowacki	1. от ТОП от типа <i>Głowaczew, Głowaczowa, Głowaczów</i> (съществуват няколко населени места);		17,634
Zakrzewski	1. от ТОП от типа <i>Zakrzewo, Zakrzów</i> (често срещано);	1390	17,503
Krajewski	1. от ТОП <i>Krajewice, Krajewo, Krajowice, Krajów</i> (съществуват няколко населени места);	1387	17,356
Adamski	1. от библейското име <i>Ādam</i> . Несигурна етимология, може от шумер. <i>ada-tu</i> ‘мой баща’ (KR);	1700	17,283
Sikorski	1. от ТОП от типа <i>Sikorzyce, Sikorzyn, Sikory</i> ;	1444	17,186
Gajewski	1. от ТОП от типа <i>Gajewo, Gaj</i> (често срещано);	1372	17,022

Laskowski	1. от ТОП от типа <i>Laskowa, Laski</i> ;	1395	17,002
Ziółkowski	1. от ТОП от типа <i>Ziótków, Ziótkowo</i> (съществуват няколко населени места);	1630	16,977
Makowski	1. от ТОП от типа <i>Maków, Makowo</i> (често срещани);	1394	16,833
Baranowski	1. от ТОП от типа <i>Baranów, Baranowo, Baranowice</i> (често срещани) (KR);	1391	16,668
Czerwiński	1. от ТОП от типа <i>Czerwin, Czerwińsk, Czerwieniec</i> (KR);	1596	16,651
Brzeziński	1. вероятно от ТОП от типа <i>Brzeźno</i> (общ. Skoki), <i>Brzeziny</i> (град), <i>Brzeźnica</i> (днес Stara Brzeźnica, общ. Nowa Brzeźnica);		16,562
Borowski	1. от ТОП от типа <i>Borowa, Borowe, Borowie, Borowo, Borów</i> ;		16,351
Andrzejewski	1.от ТОП <i>Andrzejów</i> (Chełmno, gm. Żmudź) (KR).	1676	16,344

Образувани са с помощта на суфикса *-ski* (напр. *-cki, -dzki*), който по своя произход е адективен. Както отбелязва З. Калета, фамилните имена, образувани с въпросния суфикс, се базират на семантичната релация на даден човек към съответното населено място, т. е. посочвали са неговия произход и/или притежанието на населеното място (Ковалик–Калета 2007: 42). Характерни са за историческия и съвременния полски антропонимикон. Трябва да се отбележи, че само до XV в. са образувани 5246 когномена с този суфикс. Днес заемат около 60 % от стоте най–честотни фамилни имена, което ги прави преобладаващ тип. От социолингвистична гледна точка този тип фамилни имена са носени от полските благородници през Средновековието. Този факт до известна степен оправдава тяхното широко разпространение, тъй като в по-ново време фамилните антропоними на *-ski* са били третираны като образцов модел и са смятани за престижни.

В заключение нека приведем процентните съотношения на различните типове фамилни имена сред най-честотните съвременни полски когномени. Най-големия дял заемат фамилните имена с допълнителна деривация – около 85 % (деапелативни около 15 %, депроприални от ЛИ – около 10 %, деойконимични – около 60 %), следват безсуфиксалните антропоними – около 15 %. Общият дял на деапелативните съвременни когномени възлиза на около 28 %, а на депроприалните – около 68 %. Около 4% е дялът на фамилните имена с неясна или многозначна етимология.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бубак 1986:** Bubak, J. Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego, Kraków, 1986
- Ковалик – Калета 2007:** Kowalik – Kaleta, Z. Historia nazwisk polskich na tle społecznym i obyczajowym (XII – XV wiek), Warszawa, 2007
- Манчак 1976:** Mańczak, W. Typowe nazwisko polskie. – В: Onomastica, Rocznik XXI, 1976
- Римут 1991:** Rymut, K. Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych, Kraków, 1991-1994
- Римут 1999:** Rymut, K. Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny, Kraków, 1991-2001
- Сковронек 1996:** Skowronek, K. Współczesne, najczęściej używane nazwiska polskie. – Â: Antroponimia słowiańska. Materiały z IX Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej, Warszawa, 1996
- Сковронек 2001:** Skowronek, K. Współczesne nazwisko polskie. Studium statystyczno-kognitywne. Kraków, 2001